

“ภูมิจรอล”: พัฒนาการการประกอบสร้างอัตลักษณ์ ของชุมชนชายแดน จากสังคมประเพณีสู่ชุมชน คนไทยหัวใจเขมร¹

“Phromsarl”: Development the Making of Border
Community Identity From traditional community to
community of the Thai with Khmer heart

กนกวรรณ สะลัก / Kanogvan Raluk

บทคัดย่อ

ชุมชนภูมิจรอล เป็นชุมชนชายแดนที่อยู่ติดกับเขาพระวิหาร ในช่วงปี พ.ศ. 2551-2555 ได้รับผลกระทบจากการทวงคืนปราสาทพระวิหารจากกลุ่มผู้นิยมตนเองว่าเป็น “คนไทยรักชาติ” ที่ใช้ความรุนแรงในการนิยามว่าชุมชนภูมิจรอลเป็นชุมชน “คนไทยไม่รักชาติ เป็นคนไทยหัวใจเขมร” บทความนี้วิเคราะห์ปรากฏการณ์ดังกล่าวใน 3 ประเด็นหลัก คือ 1) การประกอบสร้างอัตลักษณ์ชุมชนเป็นอย่างไร 2) อัตลักษณ์ความรักชาติที่นิยามโดยชาวชุมชนภูมิจรอลเป็นอย่างไร และ 3) ความขัดแย้งจากการทวงคืนปราสาทพระวิหารส่งผลกระทบต่อชาวชุมชนภูมิจรอลอย่างไร การวิเคราะห์ปรากฏการณ์ใช้แนวคิดการสร้างภาพแทนความจริงเชิงวาทกรรม (discursive approach to representation) ของ Hall (1997) ใช้เวลาเก็บข้อมูลในชุมชน 1 ปี 6 เดือน โดยสังเกตอย่างมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม รวมทั้งสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มอย่างไม่เป็นทางการ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informant) ที่เปิดเผยตัวตนจำนวน 97 คน ไม่เปิดเผยตัวตนอีกจำนวนหนึ่ง

ผลการศึกษาพบว่า 1) อัตลักษณ์ชุมชนที่ถูกประกอบสร้างขึ้นมีหลายความหมายคือ ชุมชนหมู่บ้านวิถีสังคมประเพณี (traditional society) (พ.ศ. 2484-2492) ชุมชนหมู่บ้านกันชนที่ต้องรักชาติ (พ.ศ. 2492-2532) ชุมชนหมู่บ้านแห่งเศรษฐกิจการท่องเที่ยว (พ.ศ. 2532-2551) ชุมชนหมู่บ้านคนไทยไม่รักชาติ เป็นคนไทยหัวใจเขมร (พ.ศ. 2551-2555) 2) ชาวชุมชนภูมิจรอลนิยามอัตลักษณ์ความรักชาติของตัวเองว่า “เป็นคนไทยรักชาติผู้ทำตามนโยบายรัฐ” 3) ผลกระทบ

¹ ปรับปรุงจากเนื้อหาบางส่วนของวิทยานิพนธ์เรื่อง การประกอบสร้างอัตลักษณ์ชุมชนภูมิจรอล วิทยานิพนธ์สำนักบัณฑิตอาสาสมัคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2555

ที่เกิดจากการประกอบสร้างอัตลักษณ์ชุมชนว่า “คนไทยไม่รักชาติ คนไทยหัวใจเขมร” เกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไขทางการเมืองที่มีการปลุกกระแสความรักชาติของรัฐ ผ่านกลุ่มผู้นิยามตนเองว่าเป็น “คนไทยรักชาติ” ทำให้เกิดการปะทะกันระหว่างทหารไทยและทหารกัมพูชา บ้านเรือนและพื้นที่การเกษตรเสียหาย ชาวบ้านต้องอพยพหนีตาย เสียสุขภาพจิต ไม่สามารถทำมาหากินได้อย่างปกติสุข ทั้งรัฐและชุมชนสูญเสียรายได้จากการท่องเที่ยว นอกจากนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐไทยและรัฐกัมพูชามีความร้ายแรงเกิดขึ้น

คำสำคัญ: การประกอบสร้างอัตลักษณ์ อัตลักษณ์ชุมชน การสร้างภาพแทนความจริง ภูมิซรอล

Abstract

The Phomsaral community is located in the vicinity of the Preah Vihear temple. During the period 2008-2012, it was impacted by the actions of a group of people calling themselves patriotic Thai, who demanded that the Phrea Vihear temple to be returned to Thailand and viciously referred to the Phomsaral community as “unpatriotic Thai/Thai with Khmer hearts.” This article examines three key aspects of this phenomenon, namely: 1) how the community identity of Phomsaral was constructed; 2) patriotic identity as defined by the people of the Phomsaral community; and 3) how the people of Phomsaral community have been impacted by the conflict calling for Pheah Vihear to be returned to Thailand.

The analysis used the discursive approach to representation of Stuart Hall, 1997. Data were collected through informal interviews and discussions with 97 identifiable key informants and a number of anonymous key informants and through participant and non-participant observation over a period of one-and-a-half years.

The study found that the community identity over the past six decades changed in the following ways: (1) “traditional community” (C.E. 1941-1949); (2) “patriotic buffering village” (C.E. 1949-1989); (3) “tourism economy village” (C.E. 1989-2008); and (4) “unpatriotic Thai and Thai with Khmer hearts” (C.E. 2008-2012). The fourth identity was constructed because of the political conditions that aroused a nationalistic, patriotic fervor among a group of people who define themselves as “patriotic Thai.” This group’s actions caused the Phomsaral people to suffer from clashes between Thai and Cambodian soldiers. Their houses and agricultural fields were damaged and the people had to run for their lives, leaving them in a poor mental health state, unable to live and

make a living normally and peacefully. The community and the country as a whole have lost income from tourism while the relationship between Thailand and Cambodia has become antagonistic.

Keywords: construction/making of identity, community identity, representation, Phomsaral

1. บทนำ: วิฤตภาพแทนความจริงภายใต้ความหมายอันย้อนแย้ง

“ภูมิซรอล” เป็นชื่อหมู่บ้านแห่งหนึ่ง อาณาบริเวณอยู่ใกล้กับทางขึ้นเขาพนมดงรักหรือเขาพระวิหาร อันเป็นที่ตั้งของปราสาทพระวิหาร ประมาณ 10 กิโลเมตร ตามการแบ่งเขตการปกครองของกระทรวงมหาดไทย หมู่บ้านนี้ขึ้นกับตำบลเสาชงชัย อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ จากหมู่บ้านชนบทที่ผู้คนพื้นถิ่นมีวิถีชีวิตเรียบง่ายกลายเป็นที่รู้จักของคนไทยทั่วประเทศเพียงชั่วข้ามคืนจากสื่อมวลชนและสื่อในโลกออนไลน์ ซึ่งได้กลายมาเป็นเครือข่ายทางสังคม (social network) ถึงภาพลักษณ์ความรุนแรงของชาวบ้านที่กระทำต่อบุคคลภายนอก กล่าวคือ เมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2551 ประเทศกัมพูชาได้เสนอการขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลกต่อองค์การศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization: UNESCO)³ สังคมไทยได้เกิดกระแสหวงคืนปราสาทพระวิหาร จากกลุ่มคนที่นิยามตัวเองว่าเป็น “คนไทยรักชาติ” หลากกลุ่มในรูปแบบต่างๆ เช่น การชุมนุมประท้วง การยื่นหนังสือต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการเดินทางไปประกาศเจตนารมณ์หวงคืนปราสาทพระวิหารจากประเทศกัมพูชาในพื้นที่ชายแดน และกลุ่มคนดังกล่าวได้ถูกต่อต้านจากชาวบ้านภูมิซรอล⁴

³ ในทางกฎหมายปราสาทพระวิหารถือได้ว่าเป็นกรรมสิทธิ์ของประเทศกัมพูชา ตามการพิพากษาของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (ศาลโลก) ณ กรุงเฮก ประเทศเนเธอร์แลนด์ เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2505 (Theerasasawat, 2010: 351-359)

⁴ ตัวอย่างของปฏิกิริยาความขัดแย้งและโต้ตอบกันระหว่างชาวบ้านและกลุ่มคนไทยรักชาติ เช่น การนั่งขวางถนนไม่ให้กลุ่มคนไทยรักชาติผ่านไปได้ ทำให้เกิดการชุมนุมใช้อาวุธโต้ตอบกันทั้งสองฝ่าย จนบานปลายรุนแรงถึงขั้นทำให้ชาวบ้านในท้องถิ่นได้รับบาดเจ็บ

โดยชาวบ้านให้เหตุผลว่า การกระทำเช่นนั้นอาจมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตอันเคยปกติสุขของพวกเขา ปรากฏการณ์ความขัดแย้งระหว่างชาวบ้านกับกลุ่มคนไทยรักชาติ เกิดขึ้นเป็นระยะอย่างต่อเนื่องยืดเยื้อเรื่อยมากว่า 3 ปี⁵ อาจกล่าวได้ว่ากระแสความรักชาตินี้ ได้ส่งผลค่อนข้างรุนแรงต่อชาวบ้านภูมิจรอล ทั้งในมิติของการให้ความหมายจากคนนอกว่าชาวภูมิจรอลเป็นคนไทยไม่รักชาติ ตลอดจนเป็นชุมชนที่นิยมใช้ความรุนแรง และเหตุการณ์ได้มีแนวโน้มนำไปสู่ความขัดแย้งมากขึ้น⁶ เมื่อสมาชิกวุฒิสภา (สว.) จากระบบสรรหา 40 คนได้ออกมาเคลื่อนไหวขอให้เปลี่ยนชื่อหมู่บ้านภูมิจรอล⁷ เนื่องจากมีความเห็นว่าคำว่าภูมิจรอลไม่ใช่ภาษาไทย

ปรากฏการณ์ในลักษณะข้างต้น อาจเรียกได้ว่าเกิดวิกฤตภาพแทนความจริงต่อชุมชนท้องถิ่น (crisis of representation) โดยถูกขับให้หลุดออกจากชุมชนจินตกรรมการเมือง กล่าวคือ หากนำแนวคิดชุมชนจินตกรรม (imagined community) ของ Anderson (2009) มาอธิบายอาจกล่าวได้ว่า ชุมชนภูมิจรอลรวมทั้งชุมชนบริเวณใกล้เคียงเป็นชุมชนชายแดนที่ได้รับผลกระทบถูกขับให้หลุดออกจากจินตกรรมการเมืองของ “ชาติไทย” ชาวบ้านภูมิจรอลถูกกระทำให้กลายเป็นคนอื่นที่ไม่ใช่คนไทย เป็นคนไทยที่ไม่รักชาติ เป็นคนไทยหัวใจเขมร

กรณีที่เกิดขึ้นกับชุมชนภูมิจรอลนี้สะท้อนให้เห็นว่า แนวคิดรัฐชาติหรือชาตินิยมนำมาซึ่งการช่วงชิงความเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนปราสาทพระวิหารของรัฐไทยและรัฐกัมพูชา แม้ว่าศาลโลกได้ตัดสินออกมาแล้วว่าให้ปราสาทพระวิหารตกเป็นของประเทศกัมพูชา⁸ สำหรับชาวบ้านตามแนวชายแดนของทั้งสองประเทศแล้ว ความเป็นเจ้าของดินแดนไม่ใช่ปัญหาของพลเมืองในแถบนั้น ชาวบ้านยังคงไปมาหาสู่เป็นบ้านพี่เมืองน้อง มีการค้าขายในแถบชายแดนกันมายาวนานอีกหลายสิบปี จนกระทั่งประเทศกัมพูชาดำเนินการขอขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหาร

⁵ สรุปลความจาก <http://www.thairath.co.th> และ http://www.khaosod.co.th/view_newsonline

⁶ Duagkew (2011)

⁷ ผู้สนใจข้อมูลประวัติศาสตร์ชุมชนภูมิจรอลอย่างละเอียด อ่านเพิ่มเติมได้ในวิทยานิพนธ์เรื่อง การประกอบสร้างอัตลักษณ์ชุมชนภูมิจรอล

⁸ กรณีพิพาทพื้นที่ทับซ้อน 4.6 ตารางกิโลเมตร ทั้งรัฐไทยและรัฐกัมพูชาต่างอ้างสิทธิในการครอบครอง ขณะที่เขียนงานนี้ (2556) ศาลโลกยังไม่ตัดสินกรณีดังกล่าว

เป็นมรดกโลก ส่งผลให้ชาวบ้านภูมิซรอลตลอดจนชาวบ้านในชุมชนแถบนั้นได้กลายเป็นผู้ไม่รักชาติด้วยการนิยามของคนออกไปในทันที

ปรากฏการณ์ในลักษณะดังกล่าวนอกจากอธิบายได้ด้วยแนวคิดของ Anderson (2009) แล้วยังสามารถอธิบายด้วยทฤษฎีสัญวิทยาและความหมาย (sciences of sign / meaning) ของ Hall (1997) ซึ่ง Hall (1997: 28) อธิบายว่า ภาพแทนความจริง (representation) หมายถึง ผลผลิตของการสร้างความหมายผ่านภาษา ภาษาในความหมายของ Hall ในที่นี้นอกจากภาษาพูดภาษาเขียนแล้วยังรวมถึงระบบสัญลักษณ์และระบบสัญลักษณ์ต่าง ๆ เช่น สัญลักษณ์ ภาพ รหัส เสียงในโลกยุคโลกาภิวัตน์ยังรวมไปถึงอินเทอร์เน็ตด้วย การสร้างภาพแทนความจริง (representation) เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า การนิยามความหมาย การศึกษาการสร้างภาพแทนความจริงคือการศึกษาคำความหมาย การนิยามความหมายถือว่าเป็นผลผลิตทางวัฒนธรรม (the product of culture) หรืออาจกล่าวได้ว่าความหมายของสรรพสิ่งใดๆ ในโลกยุคหลังสมัยใหม่ (postmodern time) นั้นมีมากกว่าหนึ่งความหมาย ขึ้นอยู่กับแต่ละคนว่าจะให้ความหมายสิ่งนั้นๆ อย่างไร ประเด็นชีวิตของแต่ละคนหรือกระบวนการทางสังคมที่หล่อหลอมคนแต่ละคนเป็นที่มาของกระบวนการคิดที่ทำให้คนแต่ละคนให้ความหมายสิ่งนั้นๆ แตกต่างกัน ซึ่งในกรณีศึกษาี้ความหมายที่เกิดขึ้นนั้นมาจากการนิยามของรัฐและชุมชนที่มีกระบวนการคิดที่ต่างกัน แต่ก็มีความเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกัน

จากความสนใจในปรากฏการณ์ที่ยกมาข้างต้น นำมาซึ่งการศึกษาวิจัยและเขียนบทความครั้งนี้เพื่ออธิบายและทำความเข้าใจใน 3 ประเด็นหลัก คือ 1) การประกอบสร้างอัตลักษณ์ชุมชนเป็นอย่างไร 2) อัตลักษณ์ความรักชาติที่นิยามโดยชาวบ้านชุมชนภูมิซรอลเป็นอย่างไร และ 3) ความขัดแย้งจากการทวงคืนปราสาทพระวิหารส่งผลกระทบต่อชุมชนภูมิซรอลอย่างไร โดยศึกษาจากประวัติศาสตร์บอกเล่า (oral history) และหลักฐานท้องถิ่น ตลอดจนตัวบทที่เกี่ยวข้องกับนโยบายความสัมพันธ์ระหว่างรัฐไทยและรัฐกัมพูชา รวมทั้งประยุกต์ใช้แนวคิดและวิธีวิทยาว่าด้วยการศึกษาชุมชนแนวชาติพันธุ์วรรณาและวัฒนธรรม โดยเข้าไปสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมในชุมชน ช่วงมีสถานการณ์ความรุนแรงในเดือนมกราคม-

พฤษภาคม พ.ศ. 2554 หลังจากนั้นได้เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มอย่างไม่เป็นทางการ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informant) ที่เป็นชาวบ้านผู้เปิดเผยตัวตนจำนวน 97 คน ไม่เปิดเผยตัวตนอีกจำนวนหนึ่ง ต่อเนื่องมาจนถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2555

จากการทบทวนวรรณกรรมของผู้ศึกษานั้นพบว่า ยังไม่มีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับอัตลักษณ์ชุมชนภูมิซรอล ในมิติของการรื้อฟื้นความแตกต่างหลากหลายตลอดจนการเปิดพื้นที่ให้ชาวภูมิซรอลได้อธิบายตัวเอง ผู้ศึกษามีความเห็นว่าการหากมีการศึกษาวิจัยเพื่อหาคำตอบในเรื่องดังกล่าว นอกจากจะเป็นการทดลองอธิบายปรากฏการณ์ผ่านทฤษฎีทางสังคมศาสตร์แล้ว ยังเป็นประโยชน์ต่อการขยายองค์ความรู้เกี่ยวกับการประกอบสร้างอัตลักษณ์ชุมชนให้ชัดเจนและกว้างยิ่งขึ้นเพื่อเสริมสร้างให้คนนอกได้มีความเข้าใจความรู้สึกนึกคิดตลอดจนความต้องการของชาวบ้าน และที่สำคัญเป็นการเปิดพื้นที่ให้ชาวชุมชนได้นำเสนออัตลักษณ์ที่หลากหลายของชุมชนจากมุมมองของชุมชน รวมทั้งเป็นการสะท้อนให้เห็นว่าความขัดแย้งข้างต้นส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อวิถีชุมชนอย่างไร

2. ผลการศึกษา

2.1 การประกอบสร้างอัตลักษณ์ชุมชนภูมิซรอล

จากการศึกษาพบว่า เรื่องเล่าที่คละเคล้าและเต็มไปด้วยกลืนอายของความระทมทุกข์ สะท้อนออกมาผ่านความทรงจำของชาวบ้านเป็นผลสืบเนื่องมาจากการประกอบสร้างอัตลักษณ์ความเป็นไทยกระแสหลัก การประกอบสร้างอัตลักษณ์ชุมชนในแต่ละยุคมีการเปลี่ยนแปลงไปตามบริบททางสังคมและการเมืองตลอดจนความสัมพันธ์ของรัฐไทยและรัฐกัมพูชา ขึ้นอยู่กับว่ารัฐได้นิยามว่าภัยคุกคามความมั่นคงแห่งรัฐในแต่ละยุคคืออะไร ผู้ศึกษาได้แบ่งการประกอบสร้างอัตลักษณ์ชุมชนภูมิซรอลจากจุดยืนของรัฐออกเป็น 3 ยุค โดยพิจารณาลำดับเหตุการณ์จากเรื่องเล่าของชาวบ้านที่เชื่อมโยงไปถึงนโยบายความสัมพันธ์ระหว่างรัฐไทยและรัฐกัมพูชาเป็นแกนกลางการวิเคราะห์ ซึ่งมีดังนี้

(1) ยุคก่อตั้งชุมชน: จากหมู่บ้านสังคมประเพณีสู่หมู่บ้าน
ต้นลัทธิคอมมิวนิสต์ (พ.ศ. 2484-2513) และหมู่บ้านด้านเขมรแดง
(พ.ศ. 2513-2518)

ผู้ศึกษาได้พิจารณาข้อมูลจากเรื่องเล่าของชาวบ้านภูมิขรอลตั้งแต่
ก่อตั้งหมู่บ้านใน พ.ศ. 2484 เป็นแกนกลางในการเชื่อมโยงไปสู่บริบทต่างๆ ทั้งบริบท
ในประเทศไทยและบริบทโลก กล่าวคือ ก่อนเป็นหมู่บ้านในการควบคุมของรัฐ
ชาวบ้านก็ทำมาหากินปกติสุข ซึ่งวาทกรรมความเป็นไทยกระแสหลักของรัฐได้เข้า
มาครอบงำบ้านภูมิขรอล เมื่อมีการจัดทะเบียนเป็นหมู่บ้านขึ้นกับกระทรวง
มหาดไทยใน พ.ศ. 2492 หลังจากนั้นอีก 4 ปี จึงมีหน่วยงาน ดชด. เข้ามาทำงาน
ด้านความมั่นคงในพื้นที่ นอกจากนี้ ชาวบ้านได้เล่าว่าช่วงรัฐบาลลอน นอล แห่งรัฐ
กัมพูชา (พ.ศ. 2513-2518) ชาวบ้านบางคนก็เข้าใจบริบทเขมรลุ่มได้ถูกว่าจ้างจาก
“นายฝรั่ง” ให้ไปเป็นสายลับสืบข่าวจากเขมรแดง ซึ่งขณะนั้น สมเด็จพระนโรดม สีหนุ
ได้ร่วมมือกับเขมรแดงช่วงชิงอำนาจคืนจากรัฐบาลลอน นอล ซึ่งปรากฏการณ์นี้
มีนัยทางการเมืองระหว่างรัฐไทยและรัฐกัมพูชา ตลอดจนประเทศสหรัฐอเมริกา
ที่เป็นผู้นำในโลกค่ายเสรีนิยมเข้ามาเกี่ยวข้อง

อาจกล่าวได้ว่า ภาพแทนความจริงจากจุดยืนของรัฐ ให้หมู่บ้าน
ภูมิขรอลเป็นชุมชนหมู่บ้านกันชนที่ต้องรักษาดี ในยุคนี้นอกจากการประกอบสร้าง
ให้เป็นหมู่บ้านในการควบคุมของรัฐไทย ด้วยการจดทะเบียนเป็นหมู่บ้าน
ตามกฎหมายแล้ว รัฐยังผลิตวาทกรรมความรักชาติด้วยการส่งเจ้าหน้าที่ของรัฐ
เข้ามาควบคุมอย่างแยบยล การที่ตำรวจตระเวนชายแดน (ดชด.) ร่วมกับชาวบ้าน
สร้างวัด สร้างโรงเรียน ในยุคนี้เพื่อให้ชาวบ้านรู้สึกถึงการที่ ดชด. นำความเจริญมา
ให้ชุมชน สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นกิจกรรมจิตวิทยามวลชน เพื่อเอาชนะคอมมิวนิสต์
ในความหมายของรัฐ ชาวบ้านค่อยๆ ซึมซับแนวคิดความรักชาติโดยไม่รู้ตัว
ภาพสะท้อนที่เห็นได้ชัดที่สุดคือ การเป็นคนไทยต้องจดทะเบียนหมู่บ้านเป็นหมู่บ้าน
ตามกฎหมาย ต้องมีบัตรประชาชน ต้องพูดไทยแทนการพูดภาษาเขมร และต้องเข้า
โรงเรียนเพื่อเรียนภาษาไทย นอกจากนี้ต้องไปเป็นทหารเพื่อใช้ชาติไทย การไปรบ

เวียดนามช่วยนายฝรั่งเศสเหมือนช่วยชาติไทย เพราะนายฝรั่งเศสเป็นพันธมิตรที่ดีกับ
 ไทย ที่กล่าวมานี้คือ วาทกรรมความรักชาติจากจุดยืนของรัฐไทยที่เกิดขึ้นในยุคนี้

เรื่องเล่าของชาวบ้านภูมิซรอล มักมีผู้กระทำการ (actor) เป็น ดชด.
 และทหารฝรั่งเศส/นายฝรั่งเศสอยู่ในความทรงจำเสมอ นั่น สืบเนื่องมาจากในบริบทโลกได้
 เกิดสงครามเย็น (cold war) ขึ้นใน พ.ศ. 2490 ไม่ผิดนักหากจะเรียกว่า **กระแส
 ชาตินิยมท่ามกลางสงครามเย็น** ซึ่งการเมืองระดับโลกแบ่งออกเป็น 2 ขั้ว คือ
 ค่ายเสรีนิยมและค่ายสังคมนิยม การดำเนินนโยบายต่างประเทศของรัฐบาลไทย
 ขณะนั้นให้ความสำคัญกับประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นผู้นำในค่ายโลกเสรี ประเทศ
 สหรัฐอเมริกามีนโยบายชัดเจนในการต่อต้านประเทศที่อยู่ในค่ายสังคมนิยม
 หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ประเทศคอมมิวนิสต์ ซึ่งมีประเทศสหภาพโซเวียตเป็นผู้นำ
 กล่าวคือ จากการศึกษาของ Noi Wong (1998: 1-8) พบว่า ในช่วง พ.ศ. 2510 ประเทศ
 สหรัฐอเมริกาเข้ามามีบทบาทในการต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ โดยสนับสนุนให้
 ประเทศแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้รวมกลุ่มกันต่อต้านประเทศเวียดนามเหนือ
 ซึ่งขณะนั้นกำลังทำสงครามกับประเทศสหรัฐอเมริกาเพื่อรวมประเทศในนามสมาคม
 ประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nations-
 ASEAN) ประเทศไทยให้ความร่วมมือกับประเทศสหรัฐอเมริกาในการตั้งฐานทัพอากาศ
 เครื่องบินเพื่อไปทิ้งระเบิดในประเทศเวียดนาม ถึงแม้ว่าประเทศไทยให้การสนับสนุน
 ประเทศสหรัฐอเมริกาในการทำสงครามกับเวียดนาม แต่ประเทศ
 สหรัฐอเมริกาก็ได้แพ้สงครามเวียดนามใน พ.ศ. 2518

นอกจากนี้ การศึกษาของ Pungsopa (1978: 1-4) ได้ระบุว่านโยบาย
 ด้านความมั่นคงของรัฐไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2517 มียุทธศาสตร์การต่อสู้กับพรรค
 คอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย (พคท.) โดยใช้หน่วยงาน กอ.รมน.⁹ และหน่วยผสม
 พลเรือนเป็นกลไกในการขับเคลื่อนนโยบายการเมืองนำการทหาร ไม่เน้นการใช้

⁹ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน หรือ กอ.รมน. เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี
 มีหน้าที่เป็นศูนย์ประสานงานกลาง เพื่อต่อต้านภัยคุกคามที่มุ่งทำลายผลประโยชน์และความมั่นคง
 ของชาติ ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2508 วัตถุประสงค์การจัดตั้งที่ระบุไว้คือ เพื่อป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์
 และการปฏิบัติงานด้านการข่าวและการปฏิบัติการจิตวิทยา (ปจว.) สรุปลความจาก <http://www.civilarmy2.net/tspc1.htm> และ Pungsopa (1978.)

อาวุธต่อสู้กับ พคท. แต่เน้นงานด้านจิตวิทยามวลชน กิจกรรมที่รัฐให้ความสำคัญ มี 3 รูปแบบ คือ กิจกรรมอบรมลูกเสือชาวบ้าน (ลส.ชบ.)¹⁰ กิจกรรมไทยอาสาป้องกันชาติ (ทสปช.) และหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง (อพป.)¹¹

เห็นได้ว่าปรากฏการณ์ปฏิบัติการทางวาทกรรมของรัฐต่อบ้านภูมิซรอล ช่วงเวลานี้ มีหลายอย่างค่อนข้างสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Noiwiang (1998) และการศึกษาของ Pungsopa (1978) เช่น ตชด. เข้ามาทำงานด้านคอมมิวนิสต์ตามเรื่องเล่าของชาวบ้านที่เคยเป็น ตชด. การมีทหารฝรั่งพร้อมยุทโธปกรณ์ในค่าย ตชด. การมีสนามบิน การมีสนามเป้า และการทำถนนแดง¹² จากบ้านภูมิซรอลของทหารฝรั่งเชื่อมต่อไปยังประเทศเวียดนามที่สิ้นสุดพร้อมสงครามเวียดนาม พ.ศ. 2518 ชาวบ้านส่วนหนึ่งต้องไปเป็นทหารรับจ้างไปรบในสงครามเวียดนามด้วย “ความรักชาติ” ใน พ.ศ. 2501-2502 หลังจากนั้นก็ไปเป็นทหารเกณฑ์และไปเป็นทหารพรานใน พ.ศ. 2522 ตามลำดับ

คำถามที่ค้างคาวทำทำไมต้องเป็น ตชด. ที่เป็นผู้มีบทบาทในการสร้างวาทกรรมชุดนี้ไม่ใช่ทหาร และเกี่ยวข้องกับการเมืองของประเทศไทยและประเทศกัมพูชาในบริบทนี้อย่างไร คำตอบคือ การที่ ตชด. เป็นผู้กระทำการปฏิบัติการทางวาทกรรมความรักชาติที่บ้านภูมิซรอล เนื่องจาก ณ ช่วงเวลานั้นประเทศไทยมีทหารในเขตชายแดนบริเวณแถบนี้ไม่ได้ เพราะรัฐไทยได้ทำสนธิสัญญากรุงเจนีวา กับประเทศฝรั่งเศสในสมัยรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ซึ่งในขณะนั้นประเทศไทยยังใช้ชื่อว่าประเทศสยาม ได้เกิดกรณีพิพาทที่เรียกว่าเหตุการณ์

¹⁰ ลูกเสือชาวบ้านเป็นกลุ่มของชาวบ้าน เป็นชาวบ้านจัดตั้งของรัฐเพื่อนโยบายด้านความมั่นคงมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2512 โดยตำรวจตระเวนชายแดนเป็นผู้ฝึกสอนให้ชาวบ้านรู้จักดูแลความปลอดภัยในหมู่บ้าน การป้องกันตนเอง ตลอดจนการสอดแนมรักษาความปลอดภัยตามแนวชายแดนเป็นอันดับต้น เพื่อป้องกันการคุกคามของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย สรุปความจาก http://th.wikipedia.org/wiki/Civil_boy_scout และ Pungsopa, (1978.)

¹¹ อพป. ย่อมาจาก โครงการอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง จัดตั้งเมื่อวันที่ 22 ตุลาคม พ.ศ. 2517 โดยกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (กร.อมน.) วัตถุประสงค์ที่จัดตั้งคือ เพื่อป้องกันการแพร่ขยายอิทธิพลลัทธิคอมมิวนิสต์ในพื้นที่ชนบททางไกล สรุปความจาก <http://www.civilarmy2.net/tspc1.htm>, Pungsopa (1978)

¹² สนามเป้าและถนนแดงเป็นภาษาเรียกของชาวบ้าน ซึ่งสนามเป้าคือสนามซ้อมยิงปืน ถนนแดงคือถนนหน้าด้วยดินลูกรัง

ร.ศ. 112 ระหว่างประเทศไทยและประเทศฝรั่งเศสขึ้น ทำให้ต้องทำสนธิสัญญาถอนทหารออกจากแนวชายแดนรัศมี 25 กิโลเมตร¹³ ส่วนในมิติความเกี่ยวข้องกับ การเมืองของประเทศไทยและประเทศกัมพูชาในขณะนั้นคือ ประเทศกัมพูชายังเป็น ประเทศอาณานิคมของประเทศฝรั่งเศส¹⁴ ส่วนประเทศฝรั่งเศสและประเทศ สหรัฐอเมริกา ได้เป็นพันธมิตรร่วมรบในสงครามเวียดนาม การสันนิษฐานของ ชาวบ้านจึงเป็นเหตุเป็นผลและมีความเป็นไปได้อย่างยิ่งที่ทหารฝรั่งเศสในค่าย ดชด. บ้านภูมิซรอลมาจาก 2 ประเทศนี้ หรืออาจกล่าวได้ว่าทหารฝรั่งเศสเป็นปัจจัยสำคัญ ที่ทำให้กับรัฐไทยสร้างวาทกรรมความรักชาติแก่ชาวบ้านภูมิซรอลด้วยกระบวนการ ทางสังคมอันแยบยล

ส่วนนายฝรั่งเศสที่จ้างชาวบ้านเป็นสายลับไปสืบข่าวจากเขมรแดงนั้น มีความเป็นไปได้ค่อนข้างมากว่าเป็นหน่วยสืบราชการลับกลางแห่งสหรัฐอเมริกา

¹³ เหตุการณ์ ร.ศ. 112/พ.ศ. 2436/ค.ศ. 1893 เกิดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ประเทศฝรั่งเศสได้ยึดประเทศกัมพูชาและประเทศเวียดนามเป็นประเทศอาณานิคม เป้าหมายต่อไปคือ ประเทศลาว ในขณะนั้นดินแดนเหนือพื้นที่ฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขงของประเทศลาว ยังเป็นดินแดนภายใต้ การปกครองของประเทศไทย แต่ประเทศฝรั่งเศสอ้างว่าดินแดนของประเทศลาวเคยเป็นของประเทศ เวียดนามมาก่อน ดังนั้น ประเทศลาวต้องเป็นอาณานิคมของประเทศฝรั่งเศสด้วย ประเทศฝรั่งเศสจึงบุก เข้ายึดเมืองคำม่วนและจับพระยอดเมืองขวาง แต่ทหารมาช่วยไว้ได้และฆ่าทหารฝรั่งเศสตายหลายคน หลังจากนั้นมีการประท้วงและทำการรบกันค่อนข้างยืดเยื้อ ในที่สุดรัฐบาลไทยต้องยอมทำตามฝรั่งเศส เรียกร้องเพื่อที่จะรักษาดินแดนส่วนใหญ่เอาไว้ โดยได้มีการทำสนธิสัญญาระหว่างไทยกับฝรั่งเศสในวันที่ 3 ตุลาคม 2436 สนธิสัญญามีรายละเอียดทั้งหมด 10 ข้อ ในข้อที่ 3 คือ ประเทศไทยต้องไม่มีค่ายทหาร ในเขต 25 กิโลเมตร ตลอดแนวแม่น้ำ (Theerasasawat, 2010: 1-107) นอกจากนี้ รัฐบาลไทยโดย กรมตำรวจ จึงได้ตั้งหน่วยงานตำรวจรักษาดินแดน ซึ่งต่อมาเรียกว่าตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) (Border Patrol Police) ขึ้นในปี พ.ศ. 2494 ตชด. เป็นตำรวจปฏิบัติหน้าที่เพื่อเป็นกำลังเสริม แทนการใช้กำลังทหาร ในรักษาความสงบตามแนวตะเข็บชายแดน อันเนื่องจากสนธิสัญญากรุงเจนีวา ระหว่างไทยกับฝรั่งเศส กำหนดห้ามไม่ให้มีกำลังทหารในระยะ 25 กิโลเมตรจากแนวชายแดน จุดประสงค์หลักในการจัดตั้ง ตชด. ในช่วงแรกคือ ป้องกันกองกำลังคอมมิวนิสต์ที่เข้ามารุกรานในประเทศ โดยให้ ตชด. เป็นหน่วย ที่มีคุณลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ 1) สามารถปฏิบัติหน้าที่ป้องกันปราบปรามอาชญากรรมได้อย่าง ตำรวจ 2) สามารถปราบได้อย่างทหาร และ 3) สามารถบริการประชาชนได้อย่างข้าราชการพลเรือนทั่วไป สรุปความจาก Aranyakanon (1998) และ http://th.wikipedia.org/wiki/Border_Patrol_Police

¹⁴ ประเทศกัมพูชาได้ตกเป็นอาณานิคมของประเทศฝรั่งเศสมาตั้งแต่ พ.ศ. 2406-2496 ได้รับเอกราช จากฝรั่งเศสในปีต่อมา สรุปความจาก Theeravit and Phasuk (2000:18-43)

(Central Intelligence Agencies-CIA) เห็นได้จากมีผลการศึกษายืนยันว่า¹⁵ หน่วยสืบราชการลับกลางแห่งสหรัฐอเมริกาให้การสนับสนุนนายพลลอน นอล ในการรัฐประหารโค่นล้มอำนาจของสมเด็จพระนโรดม สีหนุ ใน พ.ศ. 2513 หลังจากนั้นนายพลลอน นอล ได้ปกครองประเทศกัมพูชาจนถึง พ.ศ. 2518 จึงถูกเขมรแดง กลุ่มพล พต ยึดอำนาจ

อาจกล่าวได้ว่าจากความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอันสลับซับซ้อนของ ไทยและรัฐกัมพูชาที่เชื่อมโยงมาจากการเมืองในบริบทโลกนี้ ส่งผลให้เกิดภาพ แทนความจริงจากจุดยืนของรัฐ สถาปนาความหมายให้หมู่บ้านภูมิซรอลกลายเป็น ชุมชนชายขอบ เป็นชุมชนหมู่บ้านด้านคอมมิวนิสต์และเขมรแดง

(2) ยุคสงครามเขมรแดง (รัฐบาลพล พต พ.ศ. 2518-2522 - รัฐบาลเฮง สัมรินและฮุน เซ็น พ.ศ. 2522-2531): หมู่บ้านไทยอาสาป้องกัน ชาติ (ทสปช.)

เรื่องเล่าของชาวบ้านที่เคยเป็นทหารรับจ้างคือในยุคนี้มีเหตุการณ์ สำคัญคือเกิดสงครามระหว่างชาวกัมพูชาด้วยกัน รัฐบาลไทยให้การสนับสนุน เฮง สัมรินและฮุน เซ็นในการรบเอาประเทศคืนจากรัฐบาลพล พต รัฐบาลไทยให้ ทั้งที่พักพิงและช่วยจัดหาทหารรับจ้างแก้กองทัพภายใต้การนำของเฮง สัมริน ซึ่งในขณะนั้นเฮง สัมรินและฮุน เซ็นมีกองทัพอาวเวียดนามสนับสนุนในการช่วงชิง ประเทศคืนจากรัฐบาลเขมรแดง

¹⁵ งานของ Theeravit and Phasuk (2000: 107) และ Indochina Studies Center, Burapha University (2007: 16-23) ระบุว่าโดยตรงว่า ซีไอเอ สนับสนุนลอน นอลให้รัฐประหาร แต่งานของ Chandler (1997: 315-321) ไม่ได้ยืนยันชัดเจน แต่วิเคราะห์ให้เห็นว่าสมเด็จพระนโรดม สีหนุได้รับความสัมพันธ์ทางการ ทูตกับสหรัฐอเมริกาและเพิ่งเปิดสถานทูตสหรัฐอเมริกาในกรุงพนมเปญ ขณะเดียวกันพระองค์มีความ สัมพันธ์ที่ดีกับประเทศเวียดนาม ทำให้ที่เป็นกลางของสมเด็จพระนโรดม สีหนุ อยู่ระหว่าง 2 ประเทศ ที่เป็นปฏิปักษ์ต่อกัน จึงมีความเป็นไปได้ที่ประเทศสหรัฐอเมริกาให้การสนับสนุนลอน นอล ทำรัฐประหาร สมเด็จพระนโรดม สีหนุ เพื่อป้องกันการแทรกซึมลัทธิคอมมิวนิสต์จากประเทศเวียดนาม นอกจากนี้ ยังมีคำยืนยันของสมเด็จพระนโรดม สีหนุเองในหนังสือ สงครามระหว่างข้าพเจ้ากับซีไอเอ ระบุว่า ประเทศสหรัฐอเมริกาในบทบาทหน่วยสืบราชการลับซีไอเอ เข้ามาเกี่ยวข้องกิจการภายในประเทศกัมพูชา (Sihanouk and Burchett, 1972: 8)

การประกอบสร้างอัตลักษณ์ให้บ้านภูมิซรอลเป็นชุมชนหมู่บ้านกันชนจากจุดยืนของรัฐในยุคนี้ มีความเข้มข้นต่อเนื่องจากยุคที่ผ่านมาเลยทีเดียวได้นอกจากมี ดชด. และ กร.อมท. ที่ทำงานด้านจิตวิทยามวลชนแล้ว รัฐยังตั้งหน่วยงานด้านความมั่นคงเพิ่มขึ้นใน พ.ศ. 2521 คือทหารพราน และตั้งหมู่บ้าน ทสปช. ใน พ.ศ. 2522¹⁶ ปฏิบัติการทางวาทกรรมจากจุดยืนของรัฐชุดนี้ได้ส่งผลกระทบต่อชาวบ้านค่อนข้างรุนแรง เห็นได้จากเรื่องเล่าว่าด้วยบ้านแตกครั้งที่ 1 เมื่อ พ.ศ. 2521 เกิดการปะทะกันระหว่าง ดชด. กับ พลท. ทำให้ชาวบ้านเสียชีวิต และการตั้งให้บ้านภูมิซรอลเป็นหมู่บ้าน ทสปช. เป็นสาเหตุให้ชาวบ้านส่วนหนึ่งโดนจับเป็นเชลยอยู่ในค่ายเชลยสังหารอยู่ทางตอนเหนือของประเทศกัมพูชานานถึง 2 ปี 10 เดือน การจับชาวบ้านไปครั้งนั้นรัฐบาลสุน เชนทำเพื่อต่อรองนโยบายความสัมพันธ์ระหว่างรัฐไทยและรัฐกัมพูชา เพราะการตั้งให้ชุมชนภูมิซรอลเป็นหมู่บ้าน ทสปช. ในยุคที่สุน เชนปกครองประเทศกัมพูชานั้น หมายถึงการต่อต้านกองทัพเวียดนามที่เข้าไปช่วยกองทัพเฮง สัมรินและสุน เชนช่วงชิงประเทศกัมพูชาคืนจากรัฐบาลเขมรแดง

นอกจากนี้ การตอกย้ำและผลิตซ้ำแนวคิดความรักชาติของรัฐในยุคนี้ค่อนข้างได้ผล กล่าวคือ ชาวบ้านเล่าว่ามีคนไปสมัครเป็นทหารพรานจำนวนมาก เพราะไม่ต้องวัดรอบอกเหมือนเกณฑ์ทหารและมีเงินเดือน ส่วนชาวบ้านที่เคยแสดง

¹⁶ ทหารพรานถือเป็นกองกำลังของกองทัพบก ทำการจัดตั้งจากประชาชนในพื้นที่จัดเป็นกำลังกึ่งทหารคือ กำลังที่บรรจุเข้าในหน่วยตามอัตราการจัดและยุทธภัณฑ์ คล้ายกับกองกำลังประจำการหน่วยทหารพราน จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2521 ตามแนวคิดที่กำหนดไว้ว่า ทหารพราน คือ อาสาของประชาชน หรือเรียกว่านักรบประชาชน โดยเริ่มต้นมาจากการต่อสู้กับคอมมิวนิสต์ รัฐบาลในสมัยนั้นได้มีการเสนอใช้รูปแบบของ “ทหารพราน” ขึ้นมาโดยพัฒนาจากการจัดตั้ง “อาสาสมัคร” อันเป็นรูปจัดตั้งของกระทรวงมหาดไทยเป้าหมายอย่างแท้จริงของ “ทหารพราน” คือ การยักรบ “คอมมิวนิสต์” นั่นก็คือ เมื่อพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย มีกองทัพปลดแอกประชาชนแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นทหารที่ระดมมาจากชาวไร่ชาวนาในชนบท รัฐบาลก็จัดตั้ง “ทหารพราน” ขึ้นมาจากชาวไร่ชาวนาในชนบทเช่นเดียวกัน สรุปความจาก [http://th.wikipedia.org/wiki/Civil_boy_scout_\(Thahan_Phnan_or_Hunter_Soldiers_or_Rangers\)](http://th.wikipedia.org/wiki/Civil_boy_scout_(Thahan_Phnan_or_Hunter_Soldiers_or_Rangers))

สาระสำคัญของหมู่บ้าน ทสปช. ประเภทป้องกันตนเอง ที่ระบุไว้ในกฎหมายรองรับคือ พ.ร.บ. การจัดระเบียบบริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง พ.ศ. 2522 คือจะทำการฝึกอบรบในพื้นที่อันตรายหรือหมู่บ้านที่อยู่ตามแนวชายแดน โดยเน้นหนักในเรื่องการต่อต้าน และป้องกันการก่อการร้ายหรือภัยจากการกระทำของข้าศึก การต่อต้านและป้องกันการก่อความไม่สงบเรียบร้อยทุกรูปแบบ การรักษาความปลอดภัยในหมู่บ้านหรือท้องถิ่นของตนเอง สรุปความจาก <http://www.civilarmy2.net/tspc1.htm>

ความรักชาติด้วยการไปเป็นสายลับสืบข่าวเขมรเมืองลุ่มให้นายฝรั่งในยุคที่ผ่านมา ในยุคนี้แสดงความรักชาติมากกว่าเดิม ด้วยการสมัครเป็นทหารรับจ้างให้กองทัพเขมร เสง สัมริน และทหารพรานเพื่อรับใช้ชาติ นอกจากนี้ ชาวบ้านส่วนหนึ่งแสดงความรักชาติด้วยการเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครไทยอาสาป้องกันชาติ (ทสปช.)

เงื่อนไขสำคัญของภาคปฏิบัติทางวาทกรรมจนเกิดภาพแทนความจริงในลักษณะหมู่บ้านกันชนที่รักชาติจากจุดยืนของรัฐในยุคนี้ ดังที่กล่าวมาข้างต้นนั้น เนื่องมาจากนโยบายรัฐบาลไทยต้องการให้ประเทศกัมพูชาเป็นรัฐกันชน (buffer state) ต่อต้านภัยคอมมิวนิสต์เวียดนาม กล่าวคือ การศึกษาของ Phasuk (1996: 1-16) ระบุว่า หลังจากสงครามเวียดนามสิ้นสุดลงเมื่อ พ.ศ. 2518 นโยบายด้านความมั่นคงของรัฐบาลไทยต่อสงครามเวียดนามนั้น คือการอาศัยประเทศกัมพูชาเป็นรัฐกันชน (buffer state) เพื่อดำเนินการขยายอิทธิพลทางการเมืองและการทหารของประเทศเวียดนาม ซึ่งขณะนั้นประเทศเวียดนามเหนือและเวียดนามใต้แล้วรวมชาติแล้ว

(3) ยุคเปลี่ยนสนามรบเป็นสนามการค้า (พ.ศ. 2531-2551)-ยุคความขัดแย้งกรณีปราสาทพระวิหารขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก (พ.ศ. 2551-2555): หมู่บ้านแห่งการท่องเที่ยวปราสาทพระวิหารสู่หมู่บ้านคนไทยหัวใจเขมร

ในช่วงต้นของยุคนี้เป็นการเปลี่ยนผ่านจากรัฐบาลพลเอกเปรม ติณสูลานนท์มาเป็นรัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ได้มีนโยบายเปลี่ยนสนามรบเป็นสนามการค้า Phasuk (1996) ส่วนการเมืองภายในของประเทศกัมพูชานั้น รัฐบาลฮุน เซ็น ยึดกรุงพนมเปญคืนจากเขมรแดงโดยมีเวียดนามหนุนหลังยึดครองเขาพระวิหารที่ขึ้นกับจังหวัดพระวิหารได้ ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐไทยโดยรัฐบาลชาติชาย ชุณหะวัณและกัมพูชาโดยรัฐบาลฮุน เซ็นดีขึ้น เปิดการท่องเที่ยวปราสาทพระวิหารอีกครั้ง ส่วนพื้นที่อื่นๆ ของกัมพูชายังมีการสู้รบ ขณะที่การเมืองระดับโลกนั้นสิ้นสุดสงครามเย็น เพราะสหภาพโซเวียตล่มสลายในปี พ.ศ. 2534

อย่างไรก็ตาม ปัญหาจากสงครามของ 2 ยุคที่ผ่านมาได้ทำให้มีหมู่บ้านรอบๆ ชุมชน การกิจความรักชาติของชาวบ้านภูมิขรอลยุคนี้คือ การเก็บ

กระบี่และเพื่อให้มีสนามการค้าที่ปลอดภัย การเก็บกระบี่ในยุคนี้มีผู้หญิงรวมอยู่ด้วย ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ชาวบ้านระบุว่าในทศวรรษ 2540-2550 เศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวเขาพระวิหารค่อนข้างราบรื่น โดยเฉพาะในช่วงรัฐบาลทักษิณ ชินวัตร (พ.ศ. 2544-2549) อาจกล่าวได้ว่าในยุคนี้ทำมาค้าขึ้นเศรษฐกิจชุมชนเฟื่องฟู แต่เมื่อรัฐไทยและรัฐกัมพูชาขัดแย้งกันกรณีประเทศกัมพูชาขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลก ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวใหญ่และรายย่อยต่างได้รับผลกระทบกันถ้วนหน้า ซึ่งความเดือดร้อนของชาวบ้านนี้คือสิ่งที่สวนทางกับนโยบายด้านความมั่นคงและภาคปฏิบัติการตามนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งเกิดการประกอบสร้างอัตลักษณ์ “คนไทยไม่รักชาติเป็นคนไทยหัวใจเขมร” ให้ชุมชนภูมิซรอล โดยกลุ่มคนผู้นิยามว่าเป็นคนไทยรักชาติหรืออาจกล่าวได้ว่ากลุ่มคนผู้นิยามว่าเป็นคนไทยรักชาตินี้คือผลผลิตจากแนวคิดรัฐชาติ เป็นประติมากรรมขึ้นเอกของรัฐไทยนั่นเอง

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า การประกอบสร้างอัตลักษณ์ชุมชนภูมิซรอลมีหลายความหมาย เป็นผลสืบเนื่องมาจากภาคปฏิบัติการทางวาทกรรมความเป็นไทยกระแสหลักและนโยบายความมั่นคงของรัฐ ตลอดจนมีการเปลี่ยนแปลงไปตามบริบททางสังคมและการเมือง รวมทั้งนโยบายความสัมพันธ์ของรัฐไทยและรัฐกัมพูชา โดยเฉพาะการนิยามภัยคุกคามความมั่นคงแห่งรัฐในแต่ละยุคคือวาทกรรมหลักที่ส่งผลให้เกิดการประกอบสร้างอัตลักษณ์ชุมชนภูมิซรอลดังที่ได้นำเสนอไปในข้างต้น

2.2 อัตลักษณ์ความรักชาติของชาวบ้านภูมิซรอล

คำถามสำคัญของการศึกษาคือ ชาวบ้านภูมิซรอลรู้สึกอย่างไรเมื่อถูกให้นิยามว่า “เป็นคนไทยไม่รักชาติ เป็นคนไทยหัวใจเขมร” คำถามต่อมาคือชาวบ้านภูมิซรอลอธิบายตลอดจนให้ความหมายความรักชาติของพวกเขาอย่างไร และพวกเขาแสดงความรักชาติอย่างไร

โดยภาพรวมแล้วทุกคนบอกว่า ความรักชาติคือการทำตามนโยบายรัฐ “เจ้านายบอกว่ารักชาติต้องทำอะไรชาวบ้านก็ทำตามอย่างนั้น” ชาวบ้านได้เล่าถึงประสบการณ์ที่บ้านภูมิซรอลกับสงครามและความรักชาติว่า ชาวบ้านภูมิซรอล

จำนวนมากต้องรับใช้ชาติทำงานที่มีความเสี่ยงให้กับรัฐ เช่น เป็นสายลับให้เจ้านายไปสืบข่าวเมืองลุ่ม¹⁷ เป็นทหารรับจ้างไปรบในสงครามเวียดนาม เป็นทหารพรานเป็นทหารรับจ้างกองทัพอเฮง สัมริน เป็นนักเก็บกู้ระเบิด¹⁸ คนที่ไม่ได้อยู่ในสถานะดังกล่าวก็เป็นอาสาสมัครไทยอาสาป้องกันชาติมาตั้งแต่ประมาณทศวรรษ 2500 ซึ่งเรียกว่าอาสาสมัครไทยอาสาป้องกันชาติ (ทสปช.) เพิ่งเปลี่ยนมาเรียกว่าชุดอาสาสมัครป้องกันหมู่บ้าน (ชรบ.) เมื่อไม่นานมานี้ มีคนพิการ ขาขาด แขนขาด ตาบอด และเสียชีวิตจากการทำงานเสี่ยงดังที่กล่าวมานี้เป็นจำนวนมาก ชาวบ้านบอกว่าเจ้านายอยากให้เป็นแบบไหน ไม่ว่าจะเป็นหมู่บ้านไทยอาสาป้องกันชาติหรือหมู่บ้านแห่งเศรษฐกิจการท่องเที่ยว ชาวบ้านล้วนทำตาม การเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจการท่องเที่ยว สร้างรายได้นำเงินเข้าประเทศมากมาย แล้วกลุ่มผู้นิยมตนเองว่ารักชาติมาทำให้ทั้งชาวบ้านและรัฐสูญเสียรายได้ส่วนนี้ แล้วใครกันแน่ที่ไม่รักชาติ นี่คือการตอบโต้และคำอธิบายความรักชาติของชาวบ้าน

นอกจากนี้ชาวบ้านยังบอกว่า คนบ้านภูมิขรอลทุกคนรักชาติ ถ้าไม่รักชาติก็คงหนีไปอยู่ที่อื่นหมดแล้ว ทุกคนเป็นคนไทย มีสัญชาติไทย ในกรณีคนที่ยังไม่มีสถานะบุคคลก็มีการพิสูจน์สัญชาติกันทั้งหมู่บ้าน ชาวบ้านส่วนใหญ่เข้าโรงเรียนเพื่อให้อ่านออกเขียนภาษาไทยได้ รวมทั้งเป็นหมู่บ้านอาสาสมัครปกป้องชายแดนมาทุกยุคทุกสมัย คำยอว่าด้วยชื่ออาสาสมัครมีมากจนแทบจำไม่ได้มานานแล้ว ชาวบ้านทำทุกอย่างตามที่เจ้านายบอกว่าคนไทยที่รักชาติจำเป็นต้องทำเพื่อความมั่นคงของชาติ เป็นเหตุผลเพียงพอในการอธิบายความรักชาติหรือไม่ เป็นคำถามย้อนกลับของชาวบ้าน

ส่วนในประเด็นที่ ส.ว. กลุ่ม 40 เสนอให้เปลี่ยนชื่อหมู่บ้านนั้น ชาวบ้านภูมิขรอลอธิบายว่า บ้านภูมิขรอลเป็นชุมชนแห่งความดี ความงาม ความรัก จึงไม่

¹⁷ เมืองลุ่มในคำอธิบายของชาวบ้านคือประเทศกัมพูชา ที่มีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มหรือตั้งอยู่ต่ำกว่าบริเวณบ้านภูมิขรอล

¹⁸ การเก็บกู้ระเบิดในบ้านภูมิขรอล มีทั้งนักเก็บกู้ระเบิดที่ผ่านการฝึกหัด และนักการเก็บกู้ระเบิดไปขายให้ กรอ.มน. ลูกละ 25 บาทโดยไม่ต้องผ่านการฝึกหัด ชาวบ้านเล่าว่าทุ่นระเบิดมีจำนวนมาก บางเดือนเก็บมาขายให้ กรอ.มน. จำนวนมากถึง 200,000 บาท/เดือน

ควรเปลี่ยนชื่อหมู่บ้าน กล่าวคือ คำว่า "ภูมิ" แปลว่า บ้าน คำว่า "ซอรอล" มีความหมายเทียบเคียงกับคำว่า "สน" ในภาษาไทย และคำว่า "สน" ในภาษาไทย มีความหมายเทียบเคียงกับคำว่า "ซรัญ" คำว่า "ซรัญ" เป็นภาษาเขมรน้อยความหมายคือ "ความรัก ความสนอกสนใจ ความเอาใจใส่" ในภาษาไทย ดังนั้น คำว่าซอรอล จึงไม่ใช่ความหมายแต่ชื่อต้นไม้ แต่ยังมีนัยที่ซ่อนเร้นคือ **ความดี ความงาม ความรัก** ซึ่งเป็นชื่อที่มีความหมายอันลุ่มลึก งดงาม และอบอุ่นแล้ว ทำไมต้องเปลี่ยน คนที่บอกว่าให้เปลี่ยนเขาเข้าใจความหมายมากแค่ไหน แล้วความรักชาติ ไม่รักชาติมันเกี่ยวอะไรกับชื่อหมู่บ้าน หมู่บ้านในแถบนี้ล้วนเป็นภาษาพื้นเมือง เป็นคำที่มีความหมายที่บรรพบุรุษตั้งให้ทั้งสิ้น

จากปรากฏการณ์ข้างต้นนั้นเห็นได้ว่า เมื่อเกิดความขัดแย้งแนวคิดความคิดทางการเมืองหรือการทำสงครามของข้าศึกคิดใดๆ ทั้งมาร์กซิสต์หรือทุนนิยมเสรีก็ตาม คนที่รับผลกระทบมากที่สุดคือชาวบ้าน ทั้งที่ชาวบ้านแต่ละคนมีคำอธิบายและรูปธรรมความรักชาติและพลิตินเพื่อชาติมาทั้งชีวิต ซึ่งกระบวนการทัศน์ว่าด้วยความรักชาตินี้ชาวบ้านถูกหล่อหลอมมาจากแนวคิดรัฐชาติ หรืออาจกล่าวได้ว่าการอธิบายอัตลักษณ์ความรักชาติของชาวบ้านภูมิซอรอลผ่านเรื่องเล่าข้างต้นคือการย้อนแย้งตอบโต้รัฐและผลผลิตจากแนวคิดรัฐชาติของรัฐ โดยวาทกรรมความรักชาติที่นิยามและปฏิบัติการทางวาทกรรมโดยรัฐนั่นเอง นอกจากนี้ เรื่องเล่าของชาวบ้านเผยให้เห็นการครอบงำทางอุดมการณ์และอำนาจความเป็นไทยกระแสหลักของรัฐ และชาวบ้านมีการตั้งคำถามต่ออำนาจและความรู้ความเป็นไทยกระแสหลักนั้นว่า **ชาวบ้านภูมิซอรอลต่างปฏิบัตินิยามความรักชาติรัฐ แต่ทำไมจึงถูกให้ความหมายว่า "คนไทยไม่รักชาติ เป็นคนไทยหัวใจเขมร"** โดยกลุ่มคนไทยผู้นิยามตนเองว่าเป็นคนไทยรักชาติ ซึ่งเป็นผลผลิตจากแนวคิดรัฐชาติของรัฐไทย

2.3 ผลกระทบจากการประกอบสร้างอัตลักษณ์คนไทยไม่รักชาติเป็นคนไทยหัวใจเขมร

หลังจากชาวบ้านขัดแย้งกับกลุ่มผู้นิยามว่าเป็นคนไทยรักชาติใน พ.ศ. 2551 และ 2552 ผ่านไปไม่นานนักในต้นเดือนกุมภาพันธ์ 2554 ได้เกิดเหตุการณ์ที่ชาวบ้านเรียกว่าบ้านแตกครั้งที่ 2 ซึ่งหมายถึง การยิงถล่มกันอย่างหนักระหว่าง

ทหารไทยและทหารกัมพูชา หมู่บ้านโดนลูกปืนใหญ่และระเบิด ชาวบ้านต้องอพยพหนีตายบ้านแตกสาแหรกขาด โดยชาวบ้านนิยามความกลัวของพวกเขาว่า “กลัวยางตายออก” ซึ่งหมายถึง กลัวจนเกินคำบรรยาย เป็นที่สุดของความกลัว ไม่สามารถเปรียบเทียบความกลัวตายขณะนั้นกับสิ่งใดๆ ได้ รู้แต่เพียงว่ากลัวสุดชีวิต เหตุการณ์การปะทะกันระหว่างทหารไทยและทหารกัมพูชานั้นใช้อาวุธสงครามโต้ตอบกันไปมาค่อนข้างรุนแรงในบริเวณพื้นที่ใกล้ปราสาทพระวิหาร ส่งผลให้พื้นที่การเกษตร บ้านเรือนและอาคารสถานที่สำคัญเสียหายโดยเฉพาะโรงเรียน ภูมิซรอลวิทยา รอบหมู่บ้านเต็มไปด้วยร่องรอยของระเบิด นอกจากนี้ยังมีชาวบ้านโดนระเบิดคอขาดเสียชีวิตทันที หลังจากเหตุการณ์บ้านแตกหมู่บ้านภูมิซรอลถูกประกาศให้เป็นเขตกฏอัยการศึก มีกองกำลังทหารเข้าไปประจำการจำนวนมาก นอกจากนี้พื้นที่ทางสังคมที่ชาวบ้านใช้ร่วมกัน เช่น วัด โรงเรียน สถานเอนกมัย ศาลากลางบ้านแล้ว ผู้ศึกษายังได้พบหลุมหลบภัยหรือที่ชาวบ้านเรียกกันว่า “เบ้ม”¹⁹ ตั้งอยู่โดยรอบหมู่บ้าน วิถีของชาวบ้านภูมิซรอลนี้มีทหารและเบ้มเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต

เมื่อหมู่บ้านภูมิซรอลถูกประกาศให้เป็นเขตกฏอัยการศึก ทำให้การเดินทางไปทำมาหากินของชาวบ้านลำบาก เช่น ไปทำไร่ ไปเลี้ยงวัวเลี้ยงควาย ไปเกี่ยวหญ้าคาในพื้นที่ใกล้ปราสาทพระวิหาร ต้องแลกบัตรประชาชนที่ด่านตรวจอุทยานแห่งชาติเขาพระวิหาร สิ่งที่ทำให้ชาวบ้านทำมาหากินลำบากมากคือ ชาวบ้านแต่ละคนต้องกลับบ้านเร็วกว่าปกติ ชาวบ้านเคยทำงานจนตะวันตกดินแล้วจึงเดินทางกลับ แต่เมื่อสถานการณ์ตึงเครียด ประมาณบ่ายสามโมงชาวบ้านก็ต้องรีบเดินทางกลับบ้าน ส่วนการกินอาหารเย็นชาวบ้านต้องรีบกินก่อนตะวันตกดิน เพราะเพื่อเวลา

¹⁹ คำว่า “เบ้ม” นั้นเป็นภาษาอีสานของคนแถบชายแดน หมายถึง หลุมหลบภัย ซึ่งหากวิเคราะห์จากคำบอกเล่าของชาวบ้าน วัฒนธรรมภาษาของคำว่า “เบ้ม” มีความเป็นไปได้ที่อาจมาจากคำว่า “bomb shelter” ในภาษาอังกฤษ ที่แปลเป็นภาษาไทยว่าหลุมหลบภัย ชาวบ้านเล่าว่า คำว่าเบ้มนี้ เจ้านายฝรั่งที่เข้ามาอยู่ในค่าย ดชด. เมื่อ 40-50 ปีที่แล้วเป็นผู้เรียก หลังจากนั้น ดชด. เป็นผู้สื่อสารกับชาวบ้านโดยใช้คำว่า “เบ้ม” มาเรื่อยๆ ชาวบ้าน ภูมิซรอลที่เข้าใจภาษาอังกฤษในสมัยปัจจุบันต่างสันนิษฐานว่า คำว่า “bomb shelter” ในภาษาอังกฤษนั้นชาวบ้านออกเสียงเติมคำได้ยากเพราะไม่ใช่ภาษาพื้นเมืองที่คุ้นเคยทั้ง ดชด. และชาวบ้านสมัยนั้นส่วนใหญ่ไม่ได้เรียนภาษาอังกฤษ แต่เพื่อการสื่อสารกันเข้าใจ จึงเรียกหลุมหลบภัยเป็นภาษาสัญลักษณ์ว่า “เบ้ม” มาเรื่อยๆ จนถึงปัจจุบัน (Kosai and other, 2011)

ไว้สำหรับเหตุฉุกเฉินที่อาจต้องอพยพโดยทันที อาจกล่าวได้ว่า แต่ละวันแต่ละคืน ชาวบ้านต้องนอนหวาดผวาช่างกายมีถุงยังชีพ พาหนะทุกคันต้องเติมน้ำมันให้เต็ม พร้อมอพยพได้ในทันที

ข้อมูลที่สะท้อนถึงความวิตกกังวลของชาวบ้านนั้น นอกจากคำบอกเล่าของชาวบ้านแล้วผู้ศึกษายังได้มีการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม เมื่อวันที่ 21 มีนาคม 2554 ที่สถานีอนามัยตำบลเสาชงชัย โดยการเข้าร่วมกิจกรรมของแพทย์เคลื่อนที่จากประเทศสหรัฐอเมริกา กล่าวคือ ผู้ศึกษาได้ไปเป็นล่ามแปลภาษาเขมรและภาษาอีสานของชาวบ้านที่สื่อสารบอกอาการเจ็บป่วยของตนต่อแพทย์ผู้รักษา²⁰ จากการเก็บข้อมูลพบว่า จากผู้เข้ารับการตรวจ 133 คน มีผู้ป่วยที่วิตกกังวลอันเนื่องมาจากเหตุการณ์บ้านแตกเมื่อวันที่ 4-6 กุมภาพันธ์ 2554 มากกว่า 80 คน

ชุดข้อมูลที่ได้จากการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมนี้ ก่อนข้างเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับข้อมูลผลการคัดกรองสุขภาพจิตที่ดำเนินการโดยสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดศรีสะเกษ เมื่อเดือนมีนาคม 2554 ตามเกณฑ์ของกรมสุขภาพจิตพบว่า หลังเกิดเหตุการณ์ปะทะกันเมื่อวันที่ 4-6 กุมภาพันธ์ 2554 นั้น มีชาวบ้านที่เป็นผู้ใหญ่ 10 ตำบลแถบชายแดนไทยกัมพูชา²¹ มีความเครียดตกอยู่ในภาวะซึมเศร้า จำนวนมากถึง 167 คน มีภาวะเสี่ยงฆ่าตัวตาย 25 คน หากพิจารณาสถิติเฉพาะตำบลเสาชงชัย มีจำนวนชาวบ้านตกอยู่ภาวะซึมเศร้ามากถึง 63 คน และในจำนวน 63 คนนี้มีภาวะเสี่ยงฆ่าตัวตายมากถึง 14 คน เมื่อนับเฉพาะชาวบ้านภูมิจรอลพบว่า มีชาวบ้านอยู่ในภาวะซึมเศร้า 14 คน ภาวะเสี่ยงฆ่าตัวตาย 3 คน

ในการสำรวจและคัดกรองสุขภาพจิตครั้งเดียวกันนี้พบว่า นอกจากจำนวนผู้เจ็บป่วยทางใจที่เป็นเด็กอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 14 ปีใน 10 ตำบลนี้มีมากถึง 198 คน ซึ่งมีจำนวนมากกว่าผู้ใหญ่ จากการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมของผู้ศึกษาพบว่า ปรากฏการณ์ที่สะท้อนความเครียดของเด็กๆ นั้นอาจเห็นได้จากการที่เด็ก

²⁰ ผู้ศึกษาได้แปลภาษาอีสานและภาษาเขมรเป็นภาษาอังกฤษพื้นฐาน ให้กับล่ามที่เชี่ยวชาญศัพท์ทางด้านการแพทย์แต่ฟังภาษาเขมรและภาษาอีสานไม่ออก ผู้เชี่ยวชาญศัพท์ทางการแพทย์เป็นผู้แปลจากศัพท์พื้นฐานเป็นศัพท์ทางการแพทย์อีกครั้งหนึ่ง

²¹ พื้นที่แถบชายแดนไทยกัมพูชา ได้แก่ ตำบลรุ้ง ตำบลเมือง ตำบลนาโพธิ์ ตำบลบึงมะลู ตำบลละลาย ตำบลทุ่งใหญ่ ตำบลภูผาหมอก ตำบลโนนสำราญ ตำบลเสาชงชัย และตำบลสังเม็ก

ส่วนใหญ่ไม่ยอมไปโรงเรียน เด็กบางคนร้องไห้เมื่อพ่อแม่ให้ไปโรงเรียน หลังเกิดเหตุการณ์ปะทะดังที่กล่าวมาข้างต้น โรงเรียนภูมิซรอลวิทยาและโรงเรียนบ้านภูมิซรอลได้ปิดทำการตั้งแต่วันที่ 7-11 กุมภาพันธ์ 2554 และเมื่อแม่ทัพภาคที่ 2 ยืนยันว่าปลอดภัยแล้ว ทั้งสองโรงเรียนจึงเปิดเรียนในวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2554 แต่มีเด็กไปเรียนไม่ถึง 50 คน จากสถิติจำนวนนักเรียนโรงเรียนบ้านภูมิซรอล 408 คน และจำนวนนักเรียนโรงเรียนภูมิซรอลวิทยา 564 คน

ผลกระทบที่ตามอีกอย่างหนึ่งคือ มูลค่าทางเศรษฐกิจความขัดแย้งระหว่างรัฐไทยและรัฐกัมพูชา ส่งผลให้เกิดการสูญเสียรายได้จากชายส่งและขายปลีกให้นักท่องเที่ยวและประเทศกัมพูชาแล้ว ข้อมูลในเชิงปริมาณผลกระทบโดยภาพรวมนั้นเป็นสถิติที่ค่อนข้างสูงมาก กล่าวคือ วิรุทธ ดวงแก้ว กำนันตำบลเสาชงชัย เล่าว่าหลังจากการปะทะกัน เขาได้รวบรวมข้อมูลจาก 9 ตำบลในแถบนี้ได้รับผลกระทบมูลค่าความเสียหายทางด้านเศรษฐกิจและทรัพย์สินเป็นจำนวนเงินมากถึง 2,239,905,000 บาท (สองพันสองร้อยสามสิบเก้าล้านเก้าแสนห้าพันบาทถ้วน) ค่าเสียหายด้านครองชีพรายวันของราษฎร 4 ตำบลหลักแถบชายแดนไทย-กัมพูชา ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง มูลค่าการสูญเสียรายได้เฉลี่ย 1,000 บาท/คน/วัน หากพิจารณาเฉพาะตำบลเสาชงชัย มี 13 หมู่บ้าน 2,478 ครัวเรือน เฉลี่ยความเสียหายมีมูลค่ามากถึง 331,740,000 บาท (Duangkew, 2011)

จากศึกษาผลกระทบด้านเศรษฐกิจของชาวบ้านภูมิซรอลพบว่า กรอบการพัฒนาตามนโยบายการพัฒนาจังหวัดศรีสะเกษ (พศ. 2553-2555) ที่ อบต. เสาชงชัยนำมาจัดทำเป็นแผนงานเมื่อนำไปสู่ภาคปฏิบัติการ ได้พบอุปสรรคซึ่งมีผลอันเกี่ยวเนื่องมาจากความขัดแย้งระหว่างรัฐ กล่าวคือ นโยบายด้านการพัฒนาจังหวัดศรีสะเกษระบุไว้ว่า “มุ่งเน้นพัฒนาความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายการค้าขายทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศเพื่อนบ้านโดยเน้นการเพิ่มขึ้นของมูลค่าชายแดน เพิ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจและสังคมกับประเทศเพื่อนบ้าน กรอบความร่วมมือระหว่างประเทศได้รับการผลักดันระดับพื้นที่ให้สู่การปฏิบัติ”

ตำบลเสาชังชัยนำกรอบของแผนพัฒนาจังหวัดมาทำแผนก็เป็นในทิศทางเดียวกันที่ระบุว่า “ตำบลเสาชังชัยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว และแหล่งแลกเปลี่ยนค้าขายระหว่างประเทศ ประชาชนมีรายได้ต่อการดำรงชีพ มีการศึกษาและสุขภาพดี มีพื้นฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาและจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับนโยบายความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนไทยและกัมพูชาคือนโยบายด้านเศรษฐกิจที่ระบุว่า สนับสนุนเอกชนทุกระดับ ให้มีความพร้อมทางการแข่งขันอย่างเสรี ในเวทีการค้าทั้งในและต่างประเทศ สนับสนุนองค์กรให้มีขีดความสามารถในการวางแผนการผลิตให้ตรงกับความต้องการของตลาด และให้การสนับสนุนและดูแลการค้าและการลงทุน และมีการเชิดชูคุณค่าความเป็นไทย เพิ่มแหล่งเรียนรู้” (Tambon Sao Thong Chai, Administrative, 2007: 26-28)

จากนโยบายของ อบต. นี้ นำไปสู่ภาคปฏิบัติการของหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น ดังเห็นได้จาก คำขวัญที่ว่า

**“บ้านแม่ฟ้ามาโปรด²² โดดเด่นโดนดวล ชวนเที่ยวผามออีแดง
แหล่งเศรษฐกิจ ศักดิ์สิทธิ์พระองค์ดำ”**

คำขวัญประจำหมู่บ้านภูมิซรอล

คำขวัญข้างต้นคือภาพสะท้อนทิศทางของนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวขององค์กรรัฐส่วนท้องถิ่นที่พยายามชี้ให้เห็นว่าชุมชนมีความโดดเด่นหรือลักษณะเฉพาะ หรืออัตลักษณ์ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยว และมีความสำคัญในด้านเศรษฐกิจอย่างไร คำขวัญดังกล่าวมีการกำหนดขึ้นมา เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดศรีสะเกษ ในช่วงเวลาดังกล่าวประเทศไทยเริ่มมีการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น มีองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เสาชังชัย ซึ่งตั้งในปี พ.ศ. 2541 ทำหน้าที่ในการสนองนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับชาติมาสู่ท้องถิ่น โดยการทำประชาคมร่วมกับชาวบ้านในการวางแผนพัฒนาและจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณท้องถิ่น คำขวัญข้างต้นจึงมีบันทึกในประวัติหมู่บ้านมาจนถึงปัจจุบัน

²² แม่ฟ้าในที่นี้ชาวบ้านภูมิซรอลหมายถึง สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี (สมเด็จย่า) เสด็จมาหมู่บ้านในปี 2520

หากพิจารณาจากคำขวัญนี้แล้วอาจกล่าวได้ว่า ผามออีแดง และปราสาท
โดนตวลเท่านั้น ที่รัฐไทยมีสิทธิเข้าไปบริหารจัดการการท่องเที่ยว ในการรับรู้
ของชาวบ้าน และในทางปฏิบัติก่อนมีความขัดแย้งระหว่างรัฐ เจ้าหน้าที่รัฐระดับ
ท้องถิ่นทั้งรัฐไทยและรัฐกัมพูชา ต่างบริหารจัดการการท่องเที่ยวร่วมกันในพื้นที่
ประเทศของตัวเองอยู่แล้ว และเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2544 รัฐบาลไทยได้ส่งเสริม
การท่องเที่ยวมากขึ้นโดยทำพิธีเปิดผามออีแดงเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นทางการ
กล่าวคือ ยุคนี้ปราสาทพระวิหารอยู่ในความดูแลของรัฐบาลพมเปญ
นายกรัฐมนตรีสีมเต็จฮุน เช่นเปิดเขาพระวิหารให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นทางการ
รัฐบาลไทยโดยอุทยานแห่งชาติเขาพระวิหาร และชาวบ้านได้รับประโยชน์
จากธุรกิจท่องเที่ยวกับพวเขา

อาจกล่าวได้ว่านโยบายรัฐในส่วนท้องถิ่น ด้านส่งเสริมทางด้านเศรษฐกิจ
และการท่องเที่ยวนั้นไม่อาจเป็นจริงได้ในภาคปฏิบัติการ ตั้งแต่เปิดเขาพระวิหาร
ธุรกิจท่องเที่ยวและชายฝั่งไม่มีความเคลื่อนไหว อันเนื่องมาจากความขัดแย้ง
ในระดับส่วนกลาง ส่งผลกระทบต่อชาวบ้านดังปรากฏการณ์ที่นำเสนอไปข้างต้น

นอกจากปัญหาดังที่กล่าวมาแล้วนั้น การเข้ามาในหมู่บ้านของทหารยังมี
ผลกระทบทางสังคมอื่นๆ ตามมา กล่าวคือ การที่มีค่ายทหารในวัดทำให้ชาวบ้าน
ไม่มีสถานที่ประกอบกิจกรรมทางศาสนาของชุมชน เพราะศาลาใช้เป็นหน่วยแพทย์
เสนารักษ์ นอกจากนี้ บริเวณป่าชุมชนรอบวัดได้ถูกดัดแปลงเป็นที่พักของทหาร
ทหารที่มาอยู่นั้นได้จับสัตว์ เช่น กระแต กระรอก นก ในป่าชุมชนมาทำอาหารกิน
รวมทั้งปัญหาชาวที่เชื่อมโยงไปสู่ปัญหาสุขภาพของผู้หญิงในหมู่บ้าน ผู้หญิงที่มี
ความสัมพันธ์ในลักษณะดังกล่าวมีทั้งที่ยินยอมพร้อมใจเอง และมีผู้หญิงวัยรุ่นนาง
คนยังไม่บรรลุนิติภาวะ บางคนยังใช้ ด.ญ. นำหน้าชื่อ ผู้หญิงบางคนยอมหย่าขาด
จากสามีที่ใช้ชีวิตคู่กันมานานเพื่อมาอยู่กินกับทหารแม่เพียงชั่วคราว ขณะที่ผู้ศึกษา
อยู่ในหมู่บ้านภาพที่เห็นค่อนข้างบ่งชี้คือ การที่ทหารคงเด็กสาววัยรุ่นเข้ารีตหรือ
หรือเฮอร์มาจอตอรับที่ข้างโรงเรียนบ้าง มาจอตอในวัดบ้างเพื่อพาไปเที่ยว เป็นต้น

ชาวบ้านส่วนใหญ่มีความเห็นว่าอยากให้รัฐไทยและรัฐกัมพูชามีความ
สัมพันธ์อันดีต่อกันเพราะชาวบ้านภูมิซรอลทุกคนต้องการชีวิตที่ปกติสุข ทำมา

ข้อมูลเชิงลึกที่ชาวบ้านเล่าเกี่ยวกับพื้นที่ที่ทับซ้อนบริเวณปราสาทพระวิหาร
ครั้งที่ 1 มีอยู่ว่า ช่วงทศวรรษ 2540 มีทหารพรานยศระดับผู้กองชื่ออักษรย่อว่า
ณ. เอาพื้นที่บริเวณระยะห่างจากตัวปราสาท 100 เมตร ห่างจากบันไดลงปราสาท
ครั้งที่ 1 ระยะ 20 เมตรนั้น ไปแบ่งให้ชาวบ้านกัมพูชาเช่าทำตลาดขายของโดยแบ่ง
เป็นล็อตๆ ละ 100,000 บาท จำนวนหลายสิบล็อต หลังจากนั้นทหารคนดังกล่าวได้
ย้ายออกจากพื้นที่ไปแล้ว เมื่ออุทยานแห่งชาติเขาพระวิหารประกาศเขตอุทยาน
ครอบคลุมไปถึงบริเวณดังกล่าว รวมทั้งบริเวณวัดแก้วศิขรีศิวาระ จึงแจ้งให้ผู้ค้า
ชาวกัมพูชาย้ายตลาดออกจากที่ดินบริเวณนั้น ชาวนบ้านกัมพูชาบอกว่ายินดีย้ายออกไป
หากได้รับการชดเชยเป็นเงิน 50 ล้านบาท โดยอ้างการได้จ่ายค่าเช่าพื้นที่ดังกล่าว
กับนายทหาร ณ. ไปแล้ว จึงควรมีสติหรืออ่อนขอบธรรมในการทำมาหากินในพื้นที่ตลาดนั้น
มีชาวบ้านยืนยันว่านายทหารคนนั้นยังมีผลประโยชน์จากการเก็บเงินค่าเข้าชม
ปราสาท ที่ประเทศกัมพูชาเก็บได้จากนักท่องเที่ยวฝั่งประเทศไทยรายละ 50 บาท
เจ้าหน้าที่เก็บเงินด่านเข้าชมปราสาทฯ นำส่งเงินให้กับการท่องเที่ยวประเทศกัมพูชา
เพียง 20 บาทเท่านั้น อีก 30 บาทได้หักเงินค่าธรรมเนียมเข้าชมปราสาทพระวิหาร
นั้นคืนให้กับนายทหารที่มีชื่ออักษรย่อว่า ณ. เพื่อแลกกับผลประโยชน์จากการค้า
ในตลาดเขมรบริเวณปราสาทฯ ครั้งที่ 1 ซึ่งผู้ค้าในตลาดเขมนั้น ส่วนใหญ่คือลูก
เมียของทหารกัมพูชา²³ หากเรื่องนี้ได้เกิดขึ้นจริงดังที่ชาวบ้านเล่า แสดงว่ามีการ
ทุจริตของข้าราชการท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ทำให้ปัญหาพื้นที่ที่ทับซ้อนไม่ได้

ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม 2556

ถูกหิบบยกขึ้นมาแก้ปัญหา นอกจากนี้หน่วยงานด้านความมั่นคงและอุทยานแห่งชาติฯ ต่างทำงานแยกส่วนเป็นเอกเทศ บางบทบาทก็ทับซ้อนกันอยู่ระหว่างทหารพรานกับทหารลายซึ่งต่างอ้างบทบาทด้านความมั่นคง ชาวบ้านภูมิซรอลจึงมักมีคำถามกับหน่วยงานอุทยานแห่งชาติเขาพระวิหารว่า เมื่อประกาศพื้นที่อุทยานทับที่ทำกินของชาวบ้าน ไม่ยอมให้ชาวบ้านเข้าไปทำกินในพื้นที่พวกเขาทำมาหากินมานาน แต่พอชาวบ้านกัมพูชาเข้ามาทำมาหากินในพื้นที่อุทยานฯ ประกาศเวนคืน แต่อุทยานฯ กลับนิ่งเฉยไม่ทำอะไรเลย ชาวบ้านได้แต่หวังว่าประเด็นเหล่านี้ได้ถูกหิบบยกมาแก้ปัญหาโดยเร็ว ขณะเดียวกันชาวบ้านก็ไม่มีใครทราบอย่างแน่ชัดว่า บทบาททางด้านความมั่นคงของทหารนั้นมีอะไรบ้าง และกำลังทำอะไรในพื้นที่รอบหมู่บ้าน แต่สิ่งที่ชาวบ้านรับรู้กันถ้วนหน้า ณ เวลานั้นคือกำลังเกิดปรากฏการณ์ทหารผิดลูกผิดเมียชาวบ้าน จนมีคำพูดในหมู่ชาวบ้านว่า หลังบ้านแตกยังไม่มีการตายเพราะความกลัวและความเครียด แต่ตอนนี้ผู้ชายในหมู่บ้านอาจเครียดตายเพราะภรรยาไม่สามีใหม่เป็นทหาร

จากผลการศึกษาผลกระทบจากการประกอบสร้างอัตลักษณ์ชุมชนภูมิซรอลในสถานการณ์ความรุนแรงข้างต้นนั้น อาจกล่าวได้ว่าในทางทฤษฎีปรากฏการณ์นี้เรียกว่าชุมชนภูมิซรอลวิกฤตเกิดภาพแทนความจริง (crisis of representation) อันส่งผลมาจากแนวคิดรัฐชาติ หรือถูกขับให้หลุดออกจากจินตกรรมการเมืองของรัฐไทย แต่ในโลกแห่งความเป็นจริงคือชุมชนภูมิซรอลได้รับผลกระทบจากความขัดแย้งกรณีประสาทพระวิหาร ทำให้ความเดือดร้อนอย่างหนักไม่สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุข คำบอกเล่าของชาวบ้านสะท้อนให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่า ตั้งแต่ชุมชนมีการเปลี่ยนผ่านจากอัตลักษณ์ชุมชนสังคมประเพณี (traditional society) มาสู่ชุมชนภายใต้การควบคุมของรัฐนั้น ชุมชนภูมิซรอลได้ปฏิบัติตามนโยบายรัฐมาโดยตลอด แต่ก็ได้รับผลกระทบจากนโยบายรัฐมาโดยตลอดเช่นกัน

3. บทสรุป

จากวัตถุประสงค์ของการเขียนบทความครั้งนี้เพื่ออธิบายและทำความเข้าใจใน 3 ประเด็น คือ 1) การประกอบสร้างอัตลักษณ์ชุมชนเป็นอย่างไร 2) อัตลักษณ์ความรักชาติที่นิยามและอธิบายโดยชาวชุมชนภูมิชนอลเป็นอย่างไร และ 3) ความขัดแย้งจากการทวงคืนปราสาทพระวิหารส่งผลกระทบต่อชาวชุมชนภูมิชนอลอย่างไร ซึ่งผู้ศึกษาได้อภิปรายผลการศึกษาไปแล้วข้างต้น จึงอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า การประกอบสร้างอัตลักษณ์ชุมชนภูมิชนอลได้เริ่มก่อรูปจากชุมชนที่มีวิถีการผลิตแบบยังชีพหรือสังคมประเพณี (traditional society) ขยายตัวไปสู่ชุมชนที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามความสัมพันธ์เชิงอำนาจกับรัฐ ซึ่งมีบริบททางสังคมแตกต่างกันออกไปในแต่ละยุคสมัย ทำให้ชุมชนภูมิชนอลไม่ได้มีอัตลักษณ์/ความหมายที่ตายตัว ขึ้นอยู่กับจุดยืนในการอธิบายของผู้กระทำกร (actor) ในที่นี้หมายถึงรัฐและชุมชน อาจกล่าวได้ว่าความหมายที่ชุมชนและรัฐประกอบสร้างขึ้นนั้นมีมากถึง 4 ความหมาย คือ 1) ชุมชนหมู่บ้านวิถีสังคมประเพณี (traditional society) (พ.ศ. 2484-2492) เกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไขความสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้านไทยและชาวบ้านกัมพูชา 2) ชุมชนหมู่บ้านกันชนที่ต้องรักชาติ (พ.ศ. 2492-2532) เกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไขนโยบายด้านความมั่นคงของรัฐบาลไทย ผลกระทบคือชาวบ้านต้องเปลี่ยนจากวิถีชีวิตที่สงบสุขไปทำงานที่มีความเสี่ยง เช่น เป็นสายลับ เป็นทหารรับจ้างในสงครามเวียดนาม เป็นทหารรับจ้างกองทัพเอง สัมริน เป็นทหารเกณฑ์ เป็นทหารพราน เป็นอาสาสมัครไทยอาสาป้องกันชาติ เป็นนักเก็บกู้ทุ่นระเบิด บางคนโดนจับไปเป็นเชลยสงคราม บางคนพิการ ขาขาด ตาบอดและเสียชีวิตจากทุ่นระเบิด 3) ชุมชนแห่งเศรษฐกิจการท่องเที่ยว (พ.ศ. 2532-2551) เป็นอัตลักษณ์ที่รัฐประกอบสร้างขึ้นในยุคเปลี่ยนสนามรบเป็นสนามการค้า ชาวชุมชนทำมาหากินตามแนวชายแดนภายใต้การเฟื่องฟูของธุรกิจท่องเที่ยว และ 4) ชุมชนคนไทยไม่รักชาติ เป็นคนไทยหัวใจเขมร (พ.ศ. 2551-2555) เกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไขความร้าวฉานระหว่างรัฐบาลไทยและรัฐบาลกัมพูชา กรณีประเทศกัมพูชาเสนอปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลก หรืออาจกล่าวได้ว่าชุมชนท้องถิ่นถูกขับให้หลุดจากชุมชน

จินตกรรมการเมืองของประเทศไทย ซึ่งผลกระทบที่ชุมชนได้รับในยุคนี้มีความรุนแรงมากที่สุด ขณะเดียวกันชุมชนพยายามต่อสู้ด้วยการนำเสนออัตลักษณ์ความรักชาติของตัวเองว่า “ชุมชนภูมิขรอลเป็นคนไทยรักชาติผู้ทำตามนโยบายรัฐ”

เมื่อนำแนวคิดการสร้างภาพแทนความจริงแนวประกอบสร้างเชิงวาทกรรม (discursive approach to representation) ของ Hall (1997) มาเป็นแกนกลางในการวิเคราะห์ผลการศึกษาคั้งนี้ เห็นได้ว่าแนวคิดดังกล่าวนี้ ได้ชี้ให้เห็นว่าการประกอบสร้างอัตลักษณ์ชุมชนภูมิขรอลในความหมายต่างๆ นั้น เกิดจากการครอบงำทางอุดมการณ์และอำนาจของรัฐต่อชุมชน ดังนั้น รัฐจึงสถาปนาความหมายจากจุดยืนของรัฐหลักให้บ้านภูมิขรอล กลายเป็นชุมชนชายขอบในวาทกรรมความเป็นไทยกระแสหลัก ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่อาจเรียกว่าชุมชนท้องถิ่นถูกขับให้หลุดออกจากชุมชนจินตกรรมการเมืองของประวัติศาสตร์แห่งชาติไทย ตามแนวคิดชุมชนจินตกรรม (imagined community) ของ Anderson (2009) หรืออาจเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าเกิดวิกฤตภาพแทนความจริง (crisis of representation) ตามการอธิบาย Hall (1997) นั่นเอง

เอกสารอ้างอิง

- Anderson, Benedict. (2009) **Imagined Communities**. Bangkok: The Foundation for the Promotion of Social Sciences and Humanities Textbooks Project.
- Aranyakanon, Thoosak. (1998). **Phanha lae Uppasak nai kan Patibad Natee khong Tam-rauj Trawen Chaidaeen: Suksa Chapor Korranee Kong Roi Tam-rauj Trawen Chaidaeen Tee Song Sam See Jang Wat Mukdahan**. (In Thai) [Problems and Obstacle to Border Police's Practices: A Case Study of Border Patrol Police's 234 Mukdahan Province]. Independent Study (M.A. Social Administration), Thammasat University.
- Border Patrol Police. (2013). **History**. Retrieved June 15, 2012 from http://th.wikipedia.org/wiki/Border_Patrol_Police.

- Chandler, David. (1997). **A History of Cambodia**. Bangkok: The Foundation for the Promotion of Social Sciences and Humanities Textbooks Project.
- Civil Boy Scout. (2013). **Organization**. Retrieved June 15, 2012 from http://th.wikipedia.org/wiki/Civil_boy_scout.
- Duangkew, Veerayut. (January 14, 2011). **Interview**. Head of a Group of Villages, Tambon Sao Thong Chai.
- Hall, Stuart. (1997). **Representation: Cultural Representations and Signifying Practices**, London: SAGE.
- Indochina Studies Center, Burapha University. (2007). ***Khow Moon Phaun Than Rajchaarnachak Kamphucha***. (In Thai) [Foundation Info of Kingdom of Cambodia. Bangkok: Indochina Studies Center: Burapha University
- Kasetsiri, Charnvit. (2009). ***Latthi Chat-Niyom Thai/Sayam kab Kamphucha lae Korraanee Suksa Prasat Kao Pra Vihan***. (In Thai) [Siamese/Thai Nationalism and Cambodia: A Case Study of the Preah Vihear Temple]. Bangkok: The Foundation for the Promotion of Social Sciences and Humanities Textbooks Project.
- Khaosod. (2009). **Critical of Phomsaral village**. Retrieved September 19, 2009 from http://www.khaosod.co.th/view_newsonline.
- Kosai, Jansuda and other. (January 14, 2011). **Interview**. Villagers of Phomsaral Village.
- Noiwong, Orn-Anong. (1998). ***Kamphucha: Nayobuy Tang Prathed Samai Phon-Ake Prem Tinsulanond***. (In Thai) [Cambodia: Thai Foreign Policy under the Prem Tinsulanond's Government]. Bangkok: The Foundation for the Promotion of Social Sciences and Humanities Textbooks Project.

- Organized to Strengthen Border Security. (2012). **Thai Volunteers Protecting the Nation Project**. Retrieved June 15, 2012 from <http://www.civilarmy2.net/tspc1.htm>.
- Phasuk, Sunai. (1996). ***Nayobuy Tang Prathed khong Thai: Suksa Kan Kamnod Nayobuy khong Ratthaban Phon-Ake Chatchai Choonhawan tor Panha Kamphucha (See Singhakhon Naung Gao Paed Paed thaung Yee Sib Sam Kumphaphan Naung Gao Gao Naung)***. (In Thai) [Thai Foreign Policy : a Case Study on the Policy Formulation Process of General Chatchai Choonhawan's Government on the Cambodian Problem (4 August 1988 to 23 February 1991)]. Thesis (M.A. International Relation), Chulalongkorn University.
- Pungsopa, Aukrit. (1978). ***Thassana Khati Kharatchakan tor Krongkan Moo-Ban Asa Pong Kan Ton Aeng: Suksa Chapor Korranee Kharatchakan nai Amphaor Amnat Charoen Khemarat Chanuman King-Amphaor Senangkhanikhom Jang Wat Ubon Ratchathani***. (In Thai) [Government Officer's attitude towards Self - defense Village Project: a case study of Amnat Charoen, Khemarat Chanuman, Senangkhanikhom District Ubon Ratchathani Province]. Independent Study (M.A. Political Science). Thammasat University.
- Raluk, Kanogvan. (2012). ***Kan Prakob Sang Attalak Chumchon Phosaral***. (In Thai) [The Making of Phomsaral Community Identity]. Thesis (M.A. Rural Studies and Development), Thammasat University.
- Sihanouk, Norodom and Burchett, Wilfred. (1972). ***Songkram rawang Khaphajao kab CIA***. (In Thai) [My War with the CIA]. Bangkok: Lokmai Pass.
- Tambon Sao Thong Chai Administrative. (2010). ***Phan Phatthana Sam Pee (2553-2555)***. (In Thai) [Three-year Development Plan (2010-2012)]. (Duplication Document)

- Thairath. (2009). **40 Members of the Senate Proposed to Rename of the Phomsaral village.** Retrieved September 20, 2009 from <http://www.thairath.co.th/content/pol/34701>.
- Theeravit, Khien and Phasuk, Sunai. (2000). ***Kamphucha: Prawadsat Sangkhom Setthakit Khawam Mankhong Kan Maung lae Kan Thangprathed.*** (In Thai) [Cambodia: History, Society, Economy, Security, Politics and Foreign Affairs]. Bangkok: The Thailand Research Fund.
- Theerasasawat, Suwit. (2010). ***Baeung Lang Kan Sia Dindan lae Panha Prasat Pra Vihan jak Ror Sor Roi Sib Song Jon Thaung Patchuban.*** (In Thai) [On the Border Dispute over Prasat Preah Vihear between Thailand and Cambodia]. Bangkok: Pimdee.